

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra správního práva a správní vědy

**Mimořádné opravné prostředky ve správním
řízení**

Bakalářská práce

Vedoucí práce

Mgr. Kristýna Mlezivová

Autor práce

Vítězslav Juráň

Praha

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne 2.3.2024

Vítězslav Juráň

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval vedoucí mé bakalářské práce paní Mgr. Kristýně Mlezivové za její velmi ochotný a vstřícný přístup při vedení mé bakalářské práce a za její cenné rady a připomínky, které mi vždy ochotně poskytovala.

Anotace

Tématem této bakalářské práce jsou mimořádné opravné prostředky ve správním řízení. V první části práce jsem se věnoval popisu správního práva jako celku, základům správního řízení a taktéž řádným opravným prostředkům ve správním řízení, kdy tato témata jsou důležitá pro celkové pochopení mimořádných opravných prostředků. V druhé části jsem dále popsal problematiku mimořádných opravných prostředků ve správním řízení, kdy mým cílem bylo vyjasnit tuto problematiku a uvést názorný příklad jejich praktického využití, zejména v policejní praxi.

Klíčová slova

Správní právo, veřejná správa, správní řízení, mimořádné opravné prostředky, přezkumné řízení, obnova řízení

Annotation

The topic of this bachelor thesis is extraordinary remedies in administrative proceedings. In the first part of the thesis I have described administrative law as a whole, the basics of administrative proceedings and also the ordinary remedies in administrative proceedings, where these topics are important for the overall understanding of extraordinary remedies. In the second part I further described the issue of extraordinary remedies in administrative proceedings, where my aim was to clarify this issue and to give an illustrative example of their practical use, especially in police practice.

Keywords

Administrative law, public administration, administrative proceedings, extraordinary remedies, review proceedings, retrial

Obsah

1 Úvod.....	7
2 Úvod do správního práva	8
2.1 Obecná charakteristika veřejné správy	8
2.2 Základní zásady správního řízení	10
2.2.1 Základní zásady činnosti správních orgánů	10
2.2.2 Základní zásady správního řízení	13
3 Správní řízení.....	16
3.1 Subjekty správního řízení	16
3.1.1 Správní orgány.....	17
3.1.2 Účastníci řízení	19
3.2 Průběh správního řízení.....	21
3.3 Správní rozhodnutí	22
3.4 Řádné opravné prostředky	27
4 Mimořádné opravní prostředky ve správním řízení	31
4.1 Obecné vysvětlené problematiky.....	31
4.2 Přezkumné řízení	31
4.2.1 Přípustnost přezkumného řízení	32
4.2.2 Nepřípustnost přezkumného řízení.....	33
4.2.3 Zahájení přezkumného řízení	34
4.2.4 Průběh přezkumného řízení	36
4.2.5 Rozhodnutí v přezkumném řízení.....	37
4.2.6 Právní účinky a způsoby rozhodnutí přezkumného rozhodnutí	38
4.2.7 Lhůty.....	39
4.2.8 Zkrácené přezkumné řízení	40
4.3 Přezkumné řízení v problematice pokuty příkazem na místě	41
4.3.1 Praktický příklad přezkumného řízení příkazu na místě	41
4.4 Obnova řízení	42
4.4.1 Podmínky obnovy řízení	43
4.4.2 Průběh obnovy řízení	44
4.4.3 Lhůty pro obnovu řízení	45
4.5 Nové řízení a nové rozhodnutí	46
4.6 Přezkoumávání soudem	47
4.6.1 Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu.....	48
4.6.2 Kasační stížnost	49

5 Závěr.....	51
6 Seznam použité literatury.....	52

1 Úvod

Správní právo představuje základní pilíř právního systému České republiky a je klíčovým prvkem pro regulaci vztahů mezi státem a adresáty právních norem. Jeho účelem je zajistit řádné a efektivní vykonávání státní moci, a zároveň chránit práva a zájmy občanů. Ve své podstatě správní právo umožňuje státu regulovat široké spektrum veřejných záležitostí, od vydávání individuálních správních aktů až po provádění veřejných politik. Tento právní obor se neustále vyvíjí a adaptuje na měnící se potřeby společnosti, což vyžaduje nejen hluboké teoretické poznání, ale i praktické schopnosti aplikovat předpisy v konkrétních situacích. Rozsáhlost správního práva poté dokazuje několik zákonů, v nichž problematiku správního práva nalézáme.

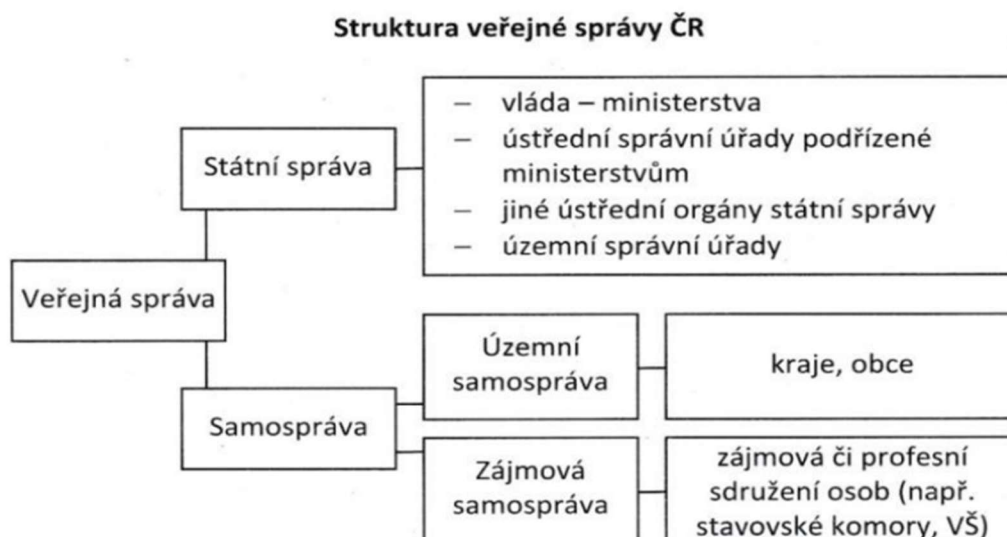
V rámci své bakalářské práce jsem si vybral problematiku mimořádných opravných prostředků, jež pro mě osobně byla zprvu zcela nová problematika, ve které jsem chtěl prohloubit své znalosti. Mimořádné opravné prostředky ve správním řízení představují významný mechanismus, který umožňuje adresátům právních norem se obracet proti rozhodnutím správních orgánů, která považují za nesprávná či nezákonná. Tato právní úprava je nezbytná pro zajištění právní jistoty, ochrany práv jednotlivců a pro podporu principu právního státu. V rámci českého právního řádu mimořádné opravné prostředky nabízejí jedinečnou možnost, jak přezkoumat a potenciálně napravit rozhodnutí správních orgánů mimo běžný rámec odvolacích řízení. Tato práce si klade za cíl prozkoumat teoretické základy a praktické aplikace mimořádných opravných prostředků ve správním řízení, s důrazem na jejich úlohu a dopad v kontextu českého právního systému.

Následující kapitoly budou systematicky rozebírat koncept správního práva, jeho klíčové principy a strukturu, a dále se zaměří na detailní analýzu mimořádných opravných prostředků. Cílem je poskytnout komplexní přehled o této důležité oblasti práva, současné právní regulace a judikatury. Práce tak nabídne ucelený pohled na mimořádné opravné prostředky ve správním řízení a přispěje k lepšímu porozumění jejich významu v právním systému České republiky.

2 Úvod do správního práva

2.1 Obecná charakteristika veřejné správy

Pro pojem veřejná správa nalzáme v publikacích několik různých definic. Eva Hrozinková ve své knize *Správní právo procesní* vymezuje veřejnou správu následovně. „*Veřejná správa aktivně organizuje a řeší nejrůznější společenské situace. Můžeme jí obecně vymezit jako správu veřejných záležitostí vykonávanou subjekty veřejné správy nebo prostřednictvím jejich orgánů, součástí nebo institucí.*“¹ Veřejnou správu dále dělíme na státní správu a samosprávu. Obrázek níže nám zjednodušeně vykreslí systematiku veřejné správy.

Obrázek 1 Struktura veřejné správy, BINEK, Jan. *Obce a regiony pro podnikatele ; Podnikatelé pro obce a regiony*. Brno: GaREP, 2011., str. 9, ISBN 978-80-905139-0-7.

Státní správa

Státní správou poté rozumíme ochrannou činnost vykonávanou ve veřejném zájmu, která má především výkonnou, podzákonnou a nařizovací funkci. Státní správa je jedním ze základních druhů činnosti státu a plní jeho funkce na základě

¹ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. *Správní právo procesní*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019., s. 35 ISBN 978-80-7502-365-0 – str. 21

a v mezích právních předpisů.² Státní správa je odrazem historického vývoje společnosti, podle kterého se mění a přizpůsobuje se společenskému nastavení, a to zejména politickému. Výkon státní správy lze pak dále dělit na přímé vykonavatele státní správy a nepřímé vykonavatele státní správy.

Přímí vykonavatelé státní správy jsou orgány státu, které vykonávají státní správu přímo a jsou součástí organizační struktury státu, avšak bez právní subjektivity. Tyto orgány, jako jsou ministerstva, vláda, prezident a další ústřední orgány, mají oprávnění vydávat právní předpisy, správní akty a jiné vrchnostenské úkony, které jsou v souladu s právními předpisy.

Na druhou stranu, nepřímí vykonavatelé státní správy jsou takové subjekty veřejné správy, které nejsou přímo součástí státní organizační struktury, ale na které byla státní správa zákonně delegována. Tyto subjekty pak vykonávají určité aspekty státní správy podle specifických pravidel a dohledu státu. Mohou to být například samosprávné orgány, jako jsou obce a kraje, které vykonávají určité veřejné úkoly v rámci své kompetence.^{3, 4}

Samospráva

Pojem samospráva je v publikacích často vykládán různými způsoby. Velmi srozumitelně a jednoduše samosprávu charakterizovala Eva Hrozinková ve své knize správní právo hmotné. „*Veřejná správa uskutečňována veřejnoprávními subjekty nestátního charakteru se nazývá veřejná samospráva. Samospráva společně se státem zabezpečuje správu státu jako veřejnou správu. Samospráva je právo uspořádat a řídit část veřejných záležitostí ve vlastním zájmu a na vlastní odpovědnost.*“⁵

Samospráva je zpravidla dělena do samosprávy územní a zájmové. Do samosprávy územní poté spadají obce a kraje a taktéž jejich orgány, kterými jsou

² Tamtéž

³ České právo a právní. (n.d.). VYKONAVATELÉ STÁTNÍ SPRÁVY [online]. Dostupné z: <https://pravo.studentske.cz> [Citováno: 3.2.2024].

⁴ České právo studium. (n.d.). Ústavní základy organizace české veřejné správy... [online]. Dostupné z: <https://pravo-cz.studentske.cz> [Citováno: 3.2.2024].

⁵ HORZINKOVÁ, Eva a FIALA, Zdeněk. Správní právo hmotné: obecná část. 3. aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s. 54. ISBN 978-80-7502-353-7.

zastupitelstva obcí či rada obce. Pod samosprávu zájmovou nám poté spadají profesní komory, či vysoké školy a jejich orgány.

2.2 Základní zásady správního řízení

Tak jako další odvětví práva i správní právo se řídí určitými zásadami. V základních zásadách činnosti správních orgánů jsou obsaženy i základní zásady správního řízení. Základní zásady umožňují vyložit některá konkrétní ustanovení a současně obsahují obecný návod postupu správních orgánů a oprávněných osob, či obecněji subjektů řízení.⁶ Ve správním řádu nalezneme základní zásady činnosti správních orgánů v první části hlavy druhé.

Základní funkce zásad správního řízení lze jednoduše rozložit do dvou základních úrovní, kdy první z nich je *de lege lata*, zjednodušeně v překladu znamenající podle zákona. V druhé rovině, často kontrastujícím právě s prvním termínem, a to termín *de lege ferenda*, což znamená podle budoucího zákona nebo také jak by zákon měl být. "De lege ferenda" se tedy týká návrhů nebo doporučení pro změnu nebo vytvoření nového práva, zatímco "de lege lata" se zaměřuje na interpretaci a aplikaci stávajícího právního rámce.

V rámci své práce vyjmenuji pouze ty nejzákladnější a dle mého uvážení nejdůležitější zásady, které jsem rozdělil do dvou základních částí, a to základní zásady činností správního orgánu a základní zásady správního řízení. Zde si rozvedeme dle mého uvážení nejdůležitější zásady první zmiňované podskupiny neboli základní zásady činností správního orgánu.

2.2.1 Základní zásady činnosti správních orgánů

Zásada pravosti a zákonitosti neboli zásada legality

Jedná se o základní zásadu, která se užívá napříč všemi druhy práva. Zde bych jako příklad uvedl nejvyšší ústavní zákony České republiky, tedy konkrétně v Ústavě České republiky, čl. 2 odst. 3 a Listině základních práv a svobod, čl. 2 odst. 2 je dáno, že veřejná moc postupuje pouze v mezích a způsobem stanovým

⁶ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. Správní právo procesní. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-365-0. str 42

v zákoně. Je zde chráněno, aby orgány veřejné moci nepřekračovaly zákonnou pravomoc a nejednaly tzv. praeter legem, neboli vedle zákona.⁷

Pokud se jedná konkrétně o činnost správního orgánu, je jejich postup stanoven v § 2 odst. 1 správního řádu. „*Správní orgán postupuje v souladu se zákony a ostatními právními předpisy, jakož i mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (dále jen "právní předpisy"). Kde se v tomto zákoně mluví o zákoně, rozumí se tím též mezinárodní smlouva, která je součástí právního řádu.*“⁸

Zásada zákazu zneužití správního uvážení

Správní uvážení je právní doktrínou obvykle chápáno jako rozhodovací proces, v jehož průběhu správní orgán vybírá nejlepší řešení ve vztahu la danému případu na základě více, či méně konkrétních kritérií z vícera alternativ. Varianta zvolená správním orgánem v rámci správního uvážení se musí vždy pohybovat a mezích právní normy.⁹

Zásada proporcionality neboli zásada přiměřenosti

Správní orgán zasahuje do práv a svobod účastníků v co nejšetrnější míře a pouze v nezbytných případech. K zásahu do těchto práv užívá co nejpřiměřenější zákonné prostředky.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že zásada proporcionality klade na správní orgán požadavek, aby zasahoval do práv dotčených subjektů jen v nezbytných případech, a to nejšetrnějším možným způsobem, respektive pouze takovými prostředky, jejichž využití představuje, pokud možno co nejmenší zásah do práv dotčených osob.¹⁰

⁷ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 23. ISBN 978-80-7400-827-6.

⁸ § 2 odst. 1 správního řádu

⁹ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 29. ISBN 978-80-7400-827-6.

¹⁰ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021s. 29, 30. ISBN 978-80-7400-827-6.

„Zásada proporcionality v sobě obsahuje tři dílčí principy: způsobilost a vhodnost (Geeignetheit) dosažení zamýšleného cíle, kterým je ochrana jiného základního práva nebo veřejného statku; princip potřeby (Erforderlichkeit), podle něhož je povoleno použití toliko nejšetnějšího z více možných prostředků, a princip přiměřenosti (Angemessenheit) v užším smyslu, což znamená, že újma na základním právu nesmí být nepřiměřená ve vztahu k zamýšlenému cíli“. Srovnávací rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 8. 2007, č. j. 4 As 71/2006-83).

Zásada materiální pravdy

Tuto zásadu nám upravuje § 3 správního řádu. Nevyplývá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2 správního řádu.

„Princip materiální pravdy znamená povinnost správního orgánu zjistit stav věci. Nejde však o povinnost poznání úplné pravdy, ale o zjištění stavu, o kterém nejsou pochybnosti. Jde tedy o subjektivní přesvědčení správního orgánu o tom, jaký je skutečný stav věci. Správní orgán je tedy povinen i bez návrhu provést všechny potřebné důkazy. Můžeme konstatovat, že zásadou materiální pravdy je ovládáno nesporné řízení.“¹¹

Zásada oficiality

Zásada ex officio, upravuje postupování správního orgánu z moci úřední. To znamená, že správní orgán je takto povinen postupovat i bez návrhu účastníka. Zde se například jedná ve věci řízení o přestupku či provádění živnostenské kontroly.

¹¹ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. Správní právo procesní. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s. 44. ISBN 978-80-7502-365-0.

2.2.2 Základní zásady správního řízení

Zásada rychlosti a hospodárnosti neboli zásada procesní ekonomie

Správní řád o rychlosti správního řízení nehovoří zcela konkrétně, avšak pouze slovy správního řádu v § 6 odst. 1, tedy že správní orgán vyřizuje věci bez zbytečného průtahu. V dalších částí správního řádu jsou stanoveny konkrétní lhůty k provedení daného úkonu. Pokud taková lhůta stanovená není, účinný správní orgán daný úkon v přiměřené době. V § 6 odst. 2 poté správní řád upravuje hospodárnost řízení a to tak, že správní orgán musí postupovat tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady.

„Podstatou zásady hospodárnosti je, že by měly být použity takové postupy a prostředky, které jsou jednoduché, účinné, zbytečně nezatěžují a neobtěžují, nezvyšují náklady správního orgánu a dotčených osob. Současně s odkazem na zásadu materiální pravdy musejí být zvoleny takové postupy, které vedou ke zjištění stavu věci bez důvodných pochybností, s využitím korektivu procesní ekonomie. Bude se tedy jednat o to, že se provedou důkazy jen nezbytně nutné a ne ty, které nutné nejsou (srov. rozsudek KS v Plzni ze dne 31. 3. 2011, č. j. 17 A 77/2010-30) a které se například dublují. Neměly by být opatřovány takové důkazy, které jsou zcela zjevně neúčelné a zbytečné. K hospodárnosti řízení bezesporu přispěje, pokud správní orgán využije dožádání k provedení úkonu, který by sám mohl provést jen s neúčelnými náklady. NSS uvedl, že (srov. rozsudek ze dne 21. 10. 2004, č. j. 2 A 11/2002-227, 463/2005 Sb. NSS) „rychlost a hospodárnost samozřejmě nesmí být na újmu... zjištění skutečného stavu věci.“¹²

Zásada písemnosti a ústnosti

Správní řízení se vede zpravidla písemně. Veškeré písemné podklady, které správní orgán získá svou činností, mezi které můžeme řadit protokoly o

¹² POTĚŠIL, Lukáš. § 6 [Rychlost, hospodárnost]. In: POTĚŠIL, Lukáš, HEJČ, David, RIGEL, Filip, MAREK, David. Správní řád. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 65–66, marg. č. 10.)

provedeném důkazu, usnesení a v konečném případě taktéž rozhodnutí. Veškeré tyto písemné materiály se shromažďují a tvoří spis. Jako ve většině případů i zde nalézáme výjimku, a to například v případě nařízení exekuce, i zde je však zapotřebí sepsat protokol a založit jej ke spisu. Další výjimku tvoří ústní jednání, kdy nařízení ústního jednání je nezbytné ke splnění účelu řízení.¹³

Zásada veřejnosti, respektive neveřejnosti

Správní řízení je zpravidla neveřejné, což vyplývá z přechodí zásady písemnosti. Tato tradice pochází již z dob rakousko-uherské monarchie. Touto zásadou se správní řízení odlišuje od řízení soudního, ve kterém platí opačná zásada ústnosti a veřejnosti.¹⁴

Zákon jak již tradičně i zde stanovuje výjimku. O návrhu účastníka, aby bylo ústní jednání veřejné, rozhodne správní orgán usnesením, které se pouze poznamená do spisu.¹⁵

Zásada odstranění rozporů

„Správní orgán se pokusí o smírné odstranění rozporů projednávané věci, pokud to povaha věci umožňuje. Předpokladem je, že rozpory brání řádnému projednání a rozhodnutí dané věci. Návrh na smírné řešení bude uveden v příslušném spise. Nejedná se zde však o správní smír jako způsob řešení věci, neboť tento postup přísluší pouze spornému řízení. Je-li výsledkem sporného řízení uzavřený smír, podléhá schválení správnímu orgánu, který smír neschválí, pokud odporuje právním předpisům nebo veřejnému zájmu.“¹⁶

¹³ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021s. 42. ISBN 978-80-7400-827-6.

¹⁴ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021s. 43. ISBN 978-80-7400-827-6.

¹⁵ § 46 odst. 3 a 4 správního řádu

¹⁶ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. *Správní právo procesní*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s. 46. ISBN 978-80-7502-365-0.

Zásada vyhledávací

Správní orgán zodpovídá za zákonné zjištění skutkové stavu, kdy na základě tohoto vyhledává, zajišťuje, protokoluje a vyhodnocuje veškeré důkazy, svědčící v prospěch i nepospěch účastníka řízení.

Zásada volného hodnocení důkazů

Tato zásada je dominans správního řízení v procení části dokazování. Právě možnost volného hodnocení důkazů získává správní orgán ze zákonného znění správního řádu. Pokud zákon nestanoví, že některý podklad je pro správní orgán závazný, hodnotí správní orgán podklady, zejména důkazy, podle své úvahy; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci. ¹⁷K provedení důkazů lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Jde zejména o listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek.¹⁸

¹⁷ § 50 odst. 4 správního řádu

¹⁸ § 51 odst. 1 správního řádu

3 Správní řízení

Správní řízení je postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá.¹⁹ V České republice správní řízení vychází primárně ze správního řádu, tedy zákona číslo 500/2004 Sb.. Dílčí části správního řízení nám poté upravují zákony, kterých se dané správní řízení týká. Takovými zákony může být například zákon číslo 361/2000 Sb. o silničním provozu nebo například nový zákon číslo 283/2021 Sb. stavební zákon či zákon číslo 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Každé správní řízení má svoje základní prvky. Těmito jsou subjekty správního řízení, procesní úkony subjektů správního řízení a procesní vztahy mezi subjekty správního řízení založené jejich procesními úkony.²⁰

3.1 Subjekty správního řízení

Takovými subjekty rozumíme veškeré účastníky řízení, které svou procesní činností ovlivňují proces správního řízení a které mají procesní práva a procesní povinnosti. Základní rozdělení subjektů správního řízení uvádí Eva Hrozinková ve své knize Správní právo procesní následovně.

Na jedné straně správní orgány jako subjekty veřejné správy, které jsou nositeli práv a povinností a jsou na základě zákona pověřeny rozhodovat o právech nebo povinnostech jiných subjektů. K tomuto účelu mají subjekty veřejné správy určitou pravomoc a příslušnost. V jednotlivých případech za správní orgán jednají konkrétní úřední osoby.²¹

¹⁹ § 9 správního řádu

²⁰ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021., str. 49, ISBN 978-80-7400-827-6.

²¹ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. *Správní právo procesní*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-365-0.

Na straně druhé procesně právního vztahu vystupují jako subjekty účastníci řízení, o jejichž právech nebo povinnostech se rozhoduje nebo se autoritativně potvrzuje, že toto právo nebo povinnost mají nebo nemají. ²²

Zjednodušenou definici subjektů správního řízení nalezneme v publikaci Kateřiny Fraumarové, správní právo procesní, která subjekty správního řízení charakterizuje takto: *Subjekty správního řízení, jinak řečeno procesní subjekty. Svými procesními úkony, jimiž ve správním řízení realizují svoje procesní práva a povinnost, ovlivňují jeho průběh, přičemž mezi nimi na základě těchto jejich procesních úkonů vznikají procesní vztahy. Subjekty správního řízení jsou přitom správní orgány, účastníci správního řízení, dotčené orgány a osoby zúčastněné na správním řízení.* ²³

3.1.1 Správní orgány

Pojem správní orgán je legislativní zkratka pro veškeré orgány, které realizují výkon veřejné správy. Výkon veřejné správy je realizován veřejnými korporacemi nestátního charakteru, či dalšími subjekty.

Věcná příslušnost správních orgánů

Velmi obecně problematiku věcné příslušnosti upravuje ust. § 10 správního řádu a to tak, že správní orgány jsou věcně příslušné jednat a rozhodovat ve věcech, které jim byly svěřeny zákonem nebo na základě zákona. Z uvedeného tedy vyplývá, že věcná příslušnost musí být vždy striktně stanovaná v zákoně.

Věcně příslušný správní orgán poté ve věci provádí řízení a nesmí věc bez řádného důvodu postoupit k projednání a rozhodnutí správnímu orgánu kategorie jiné nebo orgánu vyššího stupně. ²⁴ Závažné porušení věcné příslušnosti může být důvodem k nicotnosti takového rozhodnutí. *„V případě, že jednání, které má znaky přestupku, jehož se dopustil příslušník bezpečnostních sborů, projedná jako*

²² T HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. Správní právo procesní. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-365-0.

²³ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021., str. 49, ISBN 978-80-7400-827-6.

²⁴ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. Správní právo procesní. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-365-0.

*přestupek místně příslušný obecní úřad namísto toho, aby je projednal příslušný služební funkcionář v řízení podle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, je výsledné rozhodnutí obecního úřadu nicotné, protože jej vydal absolutně věcně nepříslušný správní orgán“.*²⁵

Častou otázkou může být, zdali je správní orgán povinen ve svých rozhodnutích povinen obhajovat svojí věcnou a místní příslušnosti. K tomuto se ve svém komentáři ke správnímu řádu vyjádřil odborník na správní právo Lukáš Potěšil.

*V praxi rozhodnutí neobsahují rozsáhlejší odůvodnění věcné příslušnosti. Nicméně z rozhodnutí správního orgánu by podle § 69 odst. 1 mělo být patrné, na základě jakých ustanovení správní orgán dovozuje svou (věcnou a místní) příslušnost. Není však povinen tuto skutečnost nějak obsáhle odůvodňovat, nejde-li o hraniční či nejasné případy, které by mohly vést k úvahám o kompetenčních sporech, nebo neuplatnil-li námitku nepříslušnosti správního orgánu účastník řízení.*²⁶

Místní příslušnost právních orgánů

Místní příslušnost správního orgánu je zakotvena v ust. § 11 správního řádu podle následujících kritérií.

- a)** v řízeních týkajících se činnosti účastníka řízení místem činnosti,
- b)** v řízeních týkajících se nemovitosti místem, kde se nemovitost nachází,
- c)** v ostatních řízeních týkajících se podnikatelské činnosti účastníka řízení, který je fyzickou osobou, místem podnikání,
- d)** v ostatních řízeních týkajících se fyzické osoby místem jejího trvalého pobytu, popřípadě místem pobytu na území České republiky podle druhu pobytu cizince, (dále jen "místo trvalého pobytu"); nemá-li fyzická osoba místo trvalého pobytu na území České republiky, je místní příslušnost určena posledním známým místem jejího pobytu na území České republiky,

²⁵ Stanovisko Nejvyššího správního soudu ze dne 19.5.2010 pod číslem jednacím 1 AS 36/2010-44.

²⁶ POTĚŠIL, Lukáš. § 10 [Věcná příslušnost]. In: POTĚŠIL, Lukáš, HEJČ, David, RIGEL, Filip, MAREK, David. Správní řád. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 78, marg. č. 6.

e) v ostatních řízeních týkajících se právnické osoby místem jejího sídla nebo místem sídla její organizační složky, u zahraniční právnické osoby je místní příslušnost správního orgánu určena sídlem její organizační složky zřízené v České republice; po zrušení organizační složky je místní příslušnost určena posledním sídlem této organizační složky na území České republiky.²⁷

Je-li místně příslušných více správních orgánů a nedohodnou-li se jinak, provede řízení ten z nich, u něhož jako prvního byla podána žádost nebo který z moci úřední učinil úkon jako první. V ostatních případech nebo nelze-li podmínky místní příslušnosti určit, stanoví místní příslušnost usnesením nejbližše společně nadřízený správní orgán. Není-li takového orgánu, určí místní příslušnost usnesením ústřední správní úřad, do jehož působnosti rozhodovaná věc náleží.²⁸

3.1.2 Účastníci řízení

Účastníkem řízení je osoba, o jejíž právech a povinnostech se ve správním řízení rozhoduje. Takovou osobou může být jednak osoba fyzická, osoba právnická, ale taktéž i stát. Řízení se vždy musí účastnit minimálně jeden účastník. Maximální počet účastníků zákon neupravuje.

„Účelem vymezení účastníků řízení je určení osob, o jejichž právech a povinnostech se rozhoduje, stejně jako určení osob, kteří daným rozhodnutím mohou být na svých právech přímo dotčeni. Účastníci řízení jsou adresáty vydaného rozhodnutí správního orgánu. Nicméně, a to je třeba zdůraznit, svou vlastní procesní (ne)aktivitou mohou jeho výrokovou, resp. obsahovou stránku přímo ovlivnit. Za tím účelem účastníci řízení disponují řadou práv procesní povahy, přičemž ta nejvýznamnější jsou uvedena zejména v § 36. Upření procesních práv účastníků řízení vede k procesnímu pochybení, jež může vyústit (podle okolností daného případu) v nezákonnost rozhodnutí ve věci.“²⁹

²⁷ § 11 odst. 1 písm. a) až e) správního řádu

²⁸ § 11 odst. 2 správního řádu

²⁹ POTĚŠIL, Lukáš. § 27 [Žadatel, dotčené osoby, osoby stanovené zvláštním zákonem]. In: POTĚŠIL, Lukáš, HEJČ, David, RIGEL, Filip, MAREK, David. Správní řád. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 162, marg. č. 5.)

Hlavní účastník řízení

Hlavní účastník řízení je právně zakotven v § 27 odst. 1 správního řádu, kdy zde zákonodárci rozdělují hlavního účastníka podle druhu zahájení správního řízení. Tedy řízení o žádosti, „v řízení o žádosti žadatel a další dotčené osoby, na které se pro společenství práv nebo povinností s žadatelem musí vztahovat rozhodnutí správního orgánu;“³⁰ nebo řízení z moci úřední, „v řízení z moci úřední dotčené osoby, jimž má rozhodnutí založit, změnit nebo zrušit právo anebo povinnost nebo prohlásit, že právo nebo povinnost mají anebo nemají.“³¹

Vedlejší účastník řízení

Právní úprava vedlejšího účastníka řízení je zakotvena v ust. § 27 odst. 2 správního řádu, který jej charakterizuje jako další dotčenou osobu, která může být rozhodnutím správního orgánu přímo dotčena na svých právech nebo povinnostech.

Slovní spojení přímo dotčena na svých právech a povinnostech dále ve svém komentáři ke správnímu řádu upřesňuje Lukáš Potměšil. „Nestačí být dotčen na svých právech a povinnostech, nýbrž takové dotčení musí mít jistou intenzitu; musí být přímé. Současně je ovšem třeba doplnit k tomu vztahující se závěry NSS (srov. rozsudek ze dne 17. 12. 2008, č. j. 1 As 80/2008-68, 1787/2009 Sb. NSS), podle kterých „podmínkou účastenství v řízení není vyhovění věcným námitkám uplatněným účastníkem. Pro úspěšnost námitky vztahující se k účastenství postačuje potence dotčení práva.“ Jinak řečeno, účastníkem v rámci této kategorie je jednak ten, kdo bude na svých právech rozhodnutím přímo dotčen, ale i ten, kdo může být (tj. potencialita) na svých právech rozhodnutím přímo dotčen. Skutečnost, že „ve finále“ k takovému dotčení nakonec nedojde (kdy i díky uplatněným námitkám takového účastníka řízení dojde k přehodnocení původního záměru), již nemá z hlediska účastenství žádný význam. Otázku účastenství je proto nutno posuzovat předem a s výhledem do budoucna, nikoliv zpětně.“³²

³⁰ § 27 odst. 1 písm. a) správního řádu

³¹ § 27 odst. 1 písm. b) správního řádu

³² POTĚŠIL, Lukáš. § 27 [Žadatel, dotčené osoby, osoby stanovené zvláštním zákonem]. In: POTĚŠIL, Lukáš, HEJČ, David, RIGEL, Filip, MAREK, David. Správní řád. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 164, marg. č. 11.

Tvrzené účastnictví

Tento institut zákonodárce zamýšlel jako upravení postupu správního orgánu v případě, kdy osoba tvrdí, že je účastníkem řízení přes to, že je o jejích účastenství na věci pochyb. Právní úprava tohoto institutu vychází z ust. § 28 správního řádu.

3.2 Průběh správního řízení

Zahájení správního řízení

Správní řízení zahájíme dvěma způsoby. Prvním způsobem je zahájení na žádost účastníka, druhým způsobem je poté zahájení správního řízení z moci úřední. V rámci zahájení správního řízení je důležitý den, ve kterém bylo správní řízení zahájeno. Právě tímto dnem začínají běžet velmi důležité procesní lhůty.

Zahájení řízení na žádost zpravidla rozumíme takové řízení, jehož prostřednictvím se účastník domáhá přiznání, či založení určitého práva, tedy jeho výsledkem byl mě být pro účastníka benefiční správní akt. Příkladem takového řízení je řízení o stavebním povolení či řízení o přijetí na vysokou školu. Takové řízení je poté zahájeno dnem, kdy žádost došla věcně a místě příslušnému správnímu orgánu.³³

Řízení zahájené z moci úřední je takové, kdy jeho projednáním a rozhodnutím je veřejný zájem. Takové řízení je poté zahájeno dnem, kdy správní orgán oznámil zahájení správního řízení prvním z účastníků. Takové oznámení se zpravidla činí doručením oznámení, avšak případně i ústně. Takto zahájené správní řízení je zpravidla užíváno například v řízení o přestupku, či odstranění nepovolené stavby.

At' už je řízení zahajované na žádost, či z úřední povinnosti je správní orgán povinen uvědomit bez zbytečného dokladu všechny známé účastníky řízení. Smyslem této povinnosti je, aby všichni účastníci měli povědomí o tom, že takové

³³ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. Správní právo procesní. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021., s. 192, ISBN 978-80-7400-827-6.

řízení bylo zahájeno, a mohli tak řádně uplatňovat svá procesní práva a hájit své zájmy.³⁴

Ústní jednání

Jak již bylo shora uvedeno, pro zákonný průběh správního řízení není zpravidla vyžadováno ústní jednání. *Ústní jednání správní orgán nařídí v případech, kdy to stanoví zákon, a také tehdy jeli-to ke splnění účelu řízení a uplatnění práv účastníků nezbytné. Nehrozí-li nebezpečí z prodlení uvedomí správní orgán o ústním jednání účastníky nejméně s pětidenním předstihem, s výjimkou účastníka, který se práva účasti na ústním jednání vzdal.*³⁵

Dokazování

*„Dokazování lze označit jako souhrn úkonů správního orgánu prováděných s cílem zajistit, aby rozhodnutí odpovídalo skutkovému stavu rozhodované věci. Dokazování je ovládáno mimo jiné zásadou materiální pravdy a volného hodnocení důkazů. Dokazování ovšem není výlučně věcí správního orgánu. Participují na něm i účastníci řízení, a to především díky realizaci svých procesních práv.“*³⁶

Dokazování jako takové upravuje správní řád, který správnímu orgánu dodává možnosti, kterými důkazy provádět. Mezi takové prostředky patří mimo jiné důkaz listinnou, důkaz ohledáním, důkaz svědeckou výpovědí anebo důkaz znaleckým pokusem, viz. § 53 - § 56 správního řádu.

3.3 Správní rozhodnutí

Definici správního rozhodnutí ve správní řádu nenalezneme. Lze se obecně odkázat na knižní publikace, kdy Kateřina Frumarová ve své publikaci správní právo procesní označuje správní rozhodnutí jako *„Rozhodnutí ve smyslu*

³⁴ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021., s. 197, ISBN 978-80-7400-827-6.

³⁵ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. *Správní právo procesní*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019. s. 162 ISBN 978-80-7502-365-0.

³⁶ HEJČ, David. § 51 [Provedení důkazů]. In: POTĚŠIL, Lukáš, HEJČ, David, RIGEL, Filip, MAREK, David. *Správní řád*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 308, marg. č. 1.

*správního řádu je jednostranný úkon, který správní orgán v konkrétním případě autoritativně upravuje právní poměry individuálně určených adresátů, stojících mimo organizační strukturu veřejné správy.*³⁷ Oproti tomu Eva Hrozinková ve stejnojmenné publikaci charakterizuje správní rozhodnutí jako „*Jednostranný akt vydaný vykonavatelem veřejné správy na základě zákona ve správním řízení. Jedná se o správní akt, kterým správní orgán v konkrétním případě řeší právní poměry jmenovitě určených osob nebo osoby.*“

Správní rozhodnutí je vždy písemné, kdy dané velmi úzce souvisí s výše popsanou zásadou písemnosti, avšak zákon taktéž stanovuje možnosti, kdy není třeba písemné rozhodnutí vydávat. „*Pokud se všichni účastníci vzdají nároku na doručení písemného vyhotovení rozhodnutí, učiní se místo písemného vyhotovení rozhodnutí pouze záznam do spisu podle § 67 odst. 2 věty druhé.*“³⁸ Součástí spisu poté zůstává originální rozhodnutí, kdy stejně tak se vyhotovuje i stejnopis rozhodnutí, který se poté užívá k dalším účelům jako například doručení takového rozhodnutí účastníkům správního řízení.

Správní orgán rozhodnutí vydává bez zbytečného odkladu, nejpozději však ve lhůtě 30 dní od zahájení správního řízení, k níž se připočítává doba až 30 dnů, je-li nařízeno ústní jednání, či je-li zapotřebí předvolat nebo předvést účastníka řízení. Lhůta se taktéž prodlouží, je-li to potřebné ke zpracování znaleckého posudku, či doručování písemností do ciziny.³⁹

Náležitosti správního rozhodnutí

Podle správního řádu, konkrétně v souladu s ustanovením § 67–70 správního řádu, řadíme mezi základní obsahové náležitosti výrokovou část, odůvodnění a poučení o oprávněném prostředku.

³⁷ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021., s. 265, ISBN 978-80-7400-827-6.

³⁸ § 72 odst. 2 správního řádu

³⁹ § 71 správního řádu

a) Výroková část

„Ve výrokové části se uvede řešení otázky, která je předmětem řízení, právní ustanovení, podle nichž bylo rozhodováno, a označení účastníků.“⁴⁰

Výrok v rozhodnutí nemusí být pouze jeden, ale může jich být několik. *„Například prvním výrokem rozhodne správní orgán o vině za přestupek, druhým výrokem rozhodne o trestu za přestupek, třetím výrokem rozhodne o nároku na náhradu škody způsobené přestupkem a čtvrtým výrokem o nákladech řízení.“⁴¹*

Součástí výrokové části musí být uvedena lhůta, ve které povinnosti, které rozhodnutí zakládá, mají být splněny, kdy tato lhůta nemůže být zároveň kratší než lhůta zákonná.

b) Odůvodnění

V odůvodnění správní orgán uvádí veškeré okolnosti, které vedly k rozhodnutí uvedeném ve výrokové části. Jsou zde uvedeny například provedené důkazní prostředky, ze kterých správní orgán ve svém rozhodnutí vycházel. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 22. 1. 2004, č. j. 4 Azs 55/2003-51 uvedl, že „rozhodnutí správního orgánu, v jehož odůvodnění nejsou uvedeny důkazy, na jejichž podkladě správní orgán dovodil své závěry, je... nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů... Nejsou-li důkazy obsaženy ani ve správním spise, nemá skutkový stav, který vzal správní orgán za základ svého rozhodnutí, oporu ve spise...“

„Judikatura dospěla k závěrům, že odůvodnění musí být jasné a přesvědčivé nejen pro účastníky správního řízení, ale i pro ostatní orgány a osoby, aniž by se k pochopení rozhodnutí musely seznamovat s obsahem správního spisu a zjišťovat, o jakém nároku a podle jakého ustanovení bylo rozhodnuto.“⁴²

⁴⁰ § 68 odst. 2 správního řádu

⁴¹ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021., s. 271, ISBN 978-80-7400-827-6.

⁴² POTĚŠIL, Lukáš. § 68 [Výroková část, odůvodnění, poučení]. In: POTĚŠIL, Lukáš, HEJČ, David, RIGEL, Filip, MAREK, David. *Správní řád. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 385, marg. č. 23.

Správní orgán v odůvodnění taktéž musí objasnit veškeré další okolnosti důležité v samotném rozhodování, a to včetně veškerých námitek, či podnětů účastníků řízení.

c) Poučení

V této části uvádí správní orgán informace o tom, zdali se jedná o rozhodnutí konečné, či informace o možnostech odvolání, a to včetně lhůt k němu určených, či správní orgán u kterého lze takové odvolání podat. Pokud by takové poučení chybělo či bylo neúplné, může to znamenat prodloužení lhůt k podání opravného prostředku.

„V případě neúplného, nesprávného nebo chybějícího poučení dochází podle § 83 odst. 2 k prodloužení lhůty pro podání odvolání (nebo rozkladu). Důvodem k prodloužení odvolací lhůty mohou ale být jen objektivní vady poučení a nedostatek náležitostí, a nikoliv skutečnost, že si účastník řízení část poučení nesprávně vyloží, jak vyplývá z rozsudku NSS ze dne 20. 12. 2012, č. j. 3 As 85/2012-18.“⁴³

Formy správního rozhodnutí

Formy správních rozhodnutí lze rozdělit do dvou základních kategorií a zvláštní kategorie správního rozhodnutí, kterou je příkaz.

Konstitutivní a deklaratorní rozhodnutí

Konstitutivní rozhodnutí jsou taková rozhodnutí, jimiž se v určité věci práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby zakládají, mění nebo ruší. Na druhé straně rozhodnutím deklaratorním rozumíme rozhodnutí takové, kterým správní orgán autoritativně prohlašuje, že určitá osoba taková práva a povinnosti má anebo nemá.⁴⁴

⁴³ POTĚŠIL, Lukáš. § 68 [Výroková část, odůvodnění, poučení]. In: POTĚŠIL, Lukáš, HEJČ, David, RIGEL, Filip, MAREK, David. Správní řád. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 388, marg. č. 34.

⁴⁴ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021., s. 267, ISBN 978-80-7400-827-6.

Meritorní a nemeritorní rozhodnutí

Meritorním rozhodnutím je individuální správní akt, který rozhoduje v konkrétní věci vůči konkrétním adresátům.⁴⁵ „V zákonem stanovených případech správní orgán také vydává nemeritorní rozhodnutí, a to o procesních otázkách. Tato rozhodnutí nejsou vlastním účelem správního řízení, jsou však nezbytná v rámci postupu správního orgánu k tomu, aby rozhodnutí ve věci mohlo být vydáno.“⁴⁶

Příkaz

Zvláštní formou rozhodnutí správního orgánu je příkaz, jehož právní ukotvení nalezneme v ust. § 150 správního řádu. Příkazní řízení je zkrácená forma obecného správního řízení, kdy je možné rozhodnout jen na základě spisového materiálu. Samotný příkaz má povahu meritorního rozhodnutí ve věci samé, kterým řízení poté končí. Po nabytí právní moci, má stejné účinky jako pravomocné rozhodnutí.⁴⁷ Příkaz nabývá právní moci ve chvíli, kdy proti němu nebyl nebo již nelze podat odpor.⁴⁸

Je zde důležité, aby byly dle uvážení správního orgánu zjištěny všechny důležité skutečnosti, na základě kterých bylo správním orgánem rozhodnuto.

Zavedením správního rozhodnutí příkazu zákonodárce zamýšlel zrychlení a snížení nákladů na celé správní řízení.

Příkaz na místě

„Příkaz lze vydat na místě, je-li účastník přítomen a plně uzná důvody vydání příkazu, čímž se považuje stav věci za prokázaný. Příkazem lze uložit povinnost k peněžitému plnění do výše 10 000 Kč nebo povinnost k nepeněžitému plnění, jež účastník řízení může uskutečnit ihned na místě. Odůvodnění příkazu lze

⁴⁵ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. Správní právo procesní. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019. s. 267, ISBN 978-80-7502-365-0.

⁴⁶ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. Správní právo procesní. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021., s. 267, ISBN 978-80-7400-827-6.

⁴⁷ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. Správní právo procesní. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019. s. 234, ISBN 978-80-7502-365-0.

⁴⁸ § 150 odst. 3 správního řádu

nahradit vlastnoručně podepsaným prohlášením účastníka řízení, že s uložením povinnosti souhlasí. Podepsáním prohlášení se příkaz stává pravomocným a vykonatelným rozhodnutím.“⁴⁹

3.4 Řádné opravné prostředky

Tak jako všude, tak i ve správním řízení může dojít k chybnému rozhodnutí, a to ať již vlivem špatného posouzení důkazních prostředků, nesprávné právní kvalifikace, či dalších okolností správního řízení jako například nesprávné užití institutu správního uvážení. Právě pro tyto případy zejména k ochraně účastníků řízení existují i v správním právu opravné prostředky.

Tento pojem, stejně tak jako pojem mimořádné opravné prostředky není ve správním řádu obsažen, avšak jeho druhy nalézáme v jednotlivých částech správního řádu. Řádný opravný prostředek lze použít proti takovým rozhodnutím, které ještě nenabyla právní moci.

Užití opravného prostředku je vždy závislé na vůli účastníka řízení. K charakteristice opravných prostředků lze jednoznačně užít stanovisko Nejvyššího správního soudu ze dne 19.12.2006, pod číslem jednacím 1 Afs 56/2004-116, který opravné prostředky charakterizoval následovně. *„opravný prostředek – řádný nebo mimořádný – je vždy procesním institutem, který je plně v rukou účastníka řízení; je charakterizován tím, že účastník má subjektivní procesní právo na to, aby takový prostředek byl projednán v zákonem předpokládané procesní formě. Správní orgán se jej nemůže zbavit a zůstat pasivní; opravný prostředek musí být projednán předepsaným pořadem správních stolic; nestane-li se tak, dochází k porušení účastníkově subjektivního procesního práva. Zpravidla je také opravný prostředek vázán zákonnou lhůtou, ve které musí být podán (řádný prostředek ve lhůtě kratší, mimořádný ve lhůtě delší) a jejíž zmeškání má za následek ztrátu takového prostředku. Opravný*

⁴⁹ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021., str. 338, ISBN 978-80-7400-827-6.

prostředek je přizpůsoben k ochraně subjektivního práva účastníka a jeho podání je ponecháno jeho vlastní aktivitě; úřad nemůže tuto aktivitu nahradit.“

Řádnými opravnými prostředky jsou podle správního řádu odvolání, rozklad a odpor. Dle knižní publikace správní právo procesní Evy Hrozinkové za řádný opravný prostředek považujeme také námitky proti opatřením uloženým podle zvláštních zákonů, zejména v souvislosti s výkonem správního dozoru.⁵⁰

Odvolání

Odvolání je v nejčastěji užívaný řádný opravný prostředek ve správním řízení. Samotné zahájení odvolacího řízení je plně v gesci účastníka řízení, kdy samotný správní orgán je povinen o odvolání rozhodnout. Podmínky a charakteristika odvolání je uvedena v § 81–90 správního řádu.

Právo podat odvolání má účastník řízení nebo jeho zástupce, kdy takovým zástupcem rozumíme zákonného zástupce, opatrovníka, či zmocněnce. Za stejných podmínek jako účastník řízení může odvolání podat taktéž statutární orgán právnické osoby, a to proti rozhodnutí, jímž má být omezena způsobilost právnické osoby samostatně jednat před správními orgány.⁵¹

„Odvolání se podává u správního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal. Správní orgán, který napadené rozhodnutí vydal, zašle stejnopis podaného odvolání všem účastníkům, kteří se mohli proti rozhodnutí odvolat, a vyzve je, aby se k němu v přiměřené lhůtě, která nesmí být kratší než 5 dnů, vyjádřili. Podle okolností dále doplní řízení. Ustanovení tohoto odstavce se nepoužije, bylo-li odvolání podáno opožděně nebo bylo-li nepřipustné.“⁵²

Odvolacím řízení je zahájeno dnem, kdy odvolání došlo příslušnému správnímu orgánu, který dané rozhodnutí posoudí, zejména tedy přípustnost a včasnost podání. V případě, že k dojde závěru, že odvolání bylo opožděné či nepřipustné, postoupí odvolání nadřízenému správnímu orgánu, a to ve lhůtě 10 dnů. V případě opačném poté správní orgán obešle všechny účastníky řízení, kterým zašle

⁵⁰ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. Správní právo procesní. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019. s. 242, ISBN 978-80-7502-365-0.

⁵¹ § 81 odst. 1, 2, 3 a 4 správního řádu

⁵² § 86 odst. 1, 2 správního řádu

stejnopis podaného odvolání, se lhůtou nejméně 5 dní na vyjádření. Správní orgán v odvolání rozhodne tzv. autoremedurou, tedy v plném rozsahu vyhoví odvolání anebo věc postoupí nadřízenému správnímu orgánu k projednání. Nařízený správní orgán nejprve vyhodnotí postup prvoinstančního správního orgánu, kdy mu může celou věc vrátit, případně učiní další rozhodnutí.⁵³

Odvolací správní orgán tedy podle § 90 správního řádu rozhodne následovně. Původní rozhodnutí zruší a zastaví celé řízení, původní rozhodnutí zruší a věc vrátí k projednání prvoinstančnímu správnímu orgánu anebo napadené rozhodnutí změní.

Rozklad

Právní zakotvení rozkladu nalzáme ve zvláštním ustanovení o přezkoumávání rozhodnutí, konkrétně v ust. § 152 správního řádu. Rozklad je tedy řádným opravným prostředkem, směřující proti rozhodnutím vydaným v prvním stupni ústředním správním úřadem, ministrem nebo vedoucím jiného ústředního správního úřadu.

„Stručnost úpravy rozkladu je dána tím, že nevylučuje-li to povaha věcí, platí pro řízení o rozkladu ustanovení správního řádu o odvolání, Ustanovení § 152 správního řádu se proto zmaňuje pouze na specifika, případně odchylky od úpravy odvolání a odvolacího řízení jež plynou z povahy rozkladu.“⁵⁴

O rozkladu poté rozhoduje ministr nebo vedoucí ústředního správního orgánu na návrh rozkladové komise, což zajišťuje jistou objektivitu rozhodování. Rozkladová komise poté rozhoduje jako kolegiální orgán buď celá, nebo v senátech, nejmenší počet členů rozkladové komise poté činí pět. Rozkladová komise má funkci pouze poradního orgánu, na jejichž návrhu poté ministr rozhoduje.⁵⁵

⁵³ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021., str. 325-327, ISBN 978-80-7400-827-6.

⁵⁴ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021., str. 332, ISBN 978-80-7400-827-6.

⁵⁵ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. *Správní právo procesní*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019. s. 258, 259, ISBN 978-80-7502-365-0.

Rozhodnutím o rozkladu lze dle zákonné úpravy rozhodnutí změnit nebo zrušit, a to, pokud se tím plně vyhoví rozkladu a jestliže tím nemůže být způsobena újma žádnému z účastníků, ledaže by s tím všichni, kterých se to týká, vyslovili souhlas. V neposlední řadě může být rozklad zamítnut. Takto rozhodnutí v rozkladu upravuje ust. § 152 odst. 6 správního řádu.

Odpor

Odporem rozumíme zvláštní druh opravného prostředku, směřující proti správnímu rozhodnutí formou příkazu ve smyslu ust. § 150 správního řádu. Příkaz jako správní rozhodnutí je uvedený shora v podkapitole 3.3 pod názvem Správní rozhodnutí.

Definici odporu nalézáme v ust. § 150 odst. 3 správního řádu. Proti příkazu může ten, jemuž se povinnost ukládá, podat odpor ve lhůtě 8 dnů ode dne oznámení příkazu. Jakmile je odpor podán, ruší se příkaz a pokračuje klasické správní řízení. Dané však neplatí, byl-li podán nepřipustný či opožděný odpor, kdy o této situaci je správní orgán povinen vyrozumět podatele. Lhůty pro vydání rozhodnutí začínají běžet dnem, ve kterém byl odpor podán.

Proti příkazu na místě odpor nelze podat. Podáním odporu se proti příkazu na místě nelze bránit, kdy k tomuto se vyjádřila Kateřina Frumarová ve své publikaci správní právo procení tak, že podání odporu proti příkazu na místě se logicky vylučuje, neboť pokud obviněný souhlasí s takovým vyřízením věci, není důvod k tomu, aby podával odpor.⁵⁶

⁵⁶ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021., str. 339, ISBN 978-80-7400-827-6.

4 Mimořádné opravné prostředky ve správním řízení

4.1 Obecné vysvětlené problematiky

Institut mimořádných opravných prostředků vychází z rozhodnutí správního orgánu. Oproti řádným opravným prostředkům se tento institut však užívá až po nabytí právní moci správního rozhodnutí. Lze tedy říct že dochází k zásahu do již pravomocných rozhodnutí.

Pravomocným rozhodnutím rozumíme rozhodnutí takové, jestliže bylo řádně oznámeno a nelze proti němu podat opravný prostředek řádný, kdy toto rozhodnutí je závazné pro všechny účastníky řízení a pro všechny správní orgány.⁵⁷

První z případů, kdy je přípustné užití mimořádných opravných prostředků je přezkumné řízení. Na základě přezkumného řízení může správní orgán zrušit nebo změnit pravomocné rozhodnutí, které bylo vydáno v rozporu s právními předpisy. Dalším mimořádným opravným prostředkem je obnova řízení. Řízení lze obnovit na žádost účastníka, v případě, že jsou splněny zákonem stanovené podmínky. O obnově řízení může taktéž rozhodnout i správní orgán, který rozhodl v posledním stupni, kdy i v tomto případě musí být dán některý ze zákonných důvodů. Odborná literatura kupříkladu knižní publikace Správní právo procesní od Evy Hrozinkové poté k mimořádným opravným prostředkům řadí i přezkoumávání rozhodnutí soudem.

4.2 Přezkumné řízení

Právní ukotvení přezkumného řízení začíná § 94 správního řádu. Přezkumné řízení je zahájeno z moci úřední a zahajuje jej samotný správní orgán, a to v případech, ve kterých je důvodných pochyb, zdali rozhodnutí správního orgánu je v souladu s platnými právními předpisy. Předmětem přezkumného řízení je tedy vždy pouze zákonnost rozhodnutí, nikoli však samotná věcná správnost, kdy však jak je již výše uvedeno je zapotřebí, aby o zákonnosti rozhodnutí bylo důvodných pochyb. K přezkoumání věcné správnosti rozhodnutí je ve správním právu

⁵⁷ §73 odst. 1 a 2 správního řádu

především užíván institut obnovy řízení. „V přezkumném řízení správní orgány z moci úřední přezkoumávají pravomocná rozhodnutí v případě, kdy lze důvodně pochybovat o tom, že rozhodnutí je v souladu s právními předpisy.“⁵⁸

Pojem přezkumného řízení poté doplňuje Eva Hrozinková. „V přezkumném řízení se zkoumá zákonnost, nikoliv věcná správnost správního rozhodnutí. V rámci daného řízení nelze přezkoumávat důvodnost a účelnost rozhodnutí, ale obsah přezkoumávaného rozhodnutí a správnost postupu, který jeho vydání předcházela. Souladem s právními předpisy je myšlen soulad s celým právním řádem, včetně základních činností správních orgánů.“⁵⁹

V určitých knižních publikacích se poté přezkumné řízení nazývá dozorčím prostředkem, kdy takto jej kupříkladu definuje Pavel Mates ve své knižní publikaci Mimořádné opravné a dozorčí prostředky ve správním řízení. „Přezkumní řízení je dozorčím prostředkem, na základě kterého může nadřízený správní orgán zrušit nebo změnit pravomocné rozhodnutí...“⁶⁰

4.2.1 Přípustnost přezkumného řízení

Přezkumné řízení, jak již tedy bylo uvedeno, se užívá v rámci pravomocných rozhodnutí správního orgánu. Užití přezkumného řízení je však přípustné i proti rozhodnutím, u kterých prozatím nenabyla právní moc, avšak jsou již předběžně vykonatelná v souladu s právními předpisy, tedy v souladu § 74 správního řádu. V praxi tedy může nastat situace, že je ve věci již zahájeno přezkumné řízení a některý z účastníků podá proti rozhodnutí řádné odvolání. K této situaci se vyjádřil Potěšil Lukáš ve svém komentovaném správním řádu. *V takovém případě se přezkumné řízení zastaví a přednost dostane odvolací řízení. V případě předběžně vykonatelných rozhodnutí bude pro účastníka zřejmě z časového hlediska výhodnější neodvolávat se, ale podat rovnou podnět. Odvolání se podává u správního orgánu prvního stupně, který obesílá účastníky a má až 30 dnů na předání spisu, kdežto podnět na přezkum by účastník podal*

⁵⁸ §94 odst. 1 správního řádu

⁵⁹ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. Správní právo procesní. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019. s.267, ISBN 978-80-7502-365-0.

⁶⁰ MATES, Pavel a KOPECKÝ, Martin. Mimořádné opravné a dozorčí prostředky ve správním řízení. Teoretik. Praha: Leges, 2022. s. 8. ISBN 978-80-7502-548-7.

*rovnou nadřízenému orgánu, který si rovnou vyžádá spis a v případě zjištěné nezákonnosti může rovnou (třeba i ve zkráceném přezkumném řízení) rozhodnutí zrušit. V případě předběžně vykonatelných rozhodnutí, na základě kterých má účastník třeba plnit nějakou povinnost, může být „každý den cenný“.*⁶¹

„Podnět k provedení přezkumného řízení může podat dle výslovné úpravy v § 94 odst. 1 správního řádu účastník řízení. Nicméně tím není vyloučeno, aby podnět podala i jakákoliv jiná osoba, a to podle § 42 správního řádu. Podnět k zahájení přezkumného řízení může dát také dotyčný orgán.“⁶²

4.2.2 Nepřípustnost přezkumného řízení

Tak jako i další v dalších institutech správního práva i v přezkumném řízení se setkat s takzvanou nepřípustností. Nepřípustností přezkumného řízení tedy rozumíme případy, kdy správní řízení v této věci nelze zahájit. Případy nepřípustnosti přezkumného řízení dle správního řádu. O nepřípustnosti přezkumného řízení hovoří § 94 odst. 2 správního řádu následovně: *„Přezkumné řízení není přípustné, jestliže byl rozhodnutím účastníkovi udělen souhlas k právnímu jednání nebo povolen vklad práva k nemovitosti evidované v katastru nemovitostí nebo jestliže bylo rozhodnuto ve věci osobního stavu a žadatel nabyl práv v dobré víře.“* V rámci tohoto paragrafového znění zákonodárce chrání zejména právní jistotu a dobrou víru adresátů. V přezkumném řízení nelze přezkoumávat ani rozhodnutí vydána podle § 97. Rozhodnutí odvolacího správního orgánu podle § 90 odst. 1 písm. b) nelze přezkoumávat, jestliže již bylo při novém projednávání věci vydáno nové rozhodnutí.

Přezkumné řízení taktéž není přípustné vůči usnesením vydaným správním orgánem, kdy dané však neplatí vždy. Podle § 94 odst. 2 správního řádu *„Lze Samostatně v přezkumném řízení přezkoumávat pouze usnesení o odložení věci (§ 43) a usnesení o zastavení řízení (§ 66). Ostatní usnesení lze přezkoumávat*

⁶¹ POTĚŠIL, Lukáš. § 94 [Předpoklady pro zahájení a vedení přezkumného řízení]. In: POTĚŠIL, Lukáš, HEJČ, David, RIGEL, Filip, MAREK, David. Správní řád. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 539, marg. č. 24.)

⁶² FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. Správní právo procesní. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021., s. 341, ISBN 978-80-7400-827-6.

až spolu s rozhodnutím ve věci, popřípadě s jiným rozhodnutím, jehož vydání předcházela, a jedině tehdy, může-li to mít význam pro soulad rozhodnutí ve věci nebo jiného rozhodnutí s právními předpisy anebo pro náhradu škody.“ Tuto část právní kvalifikace však ještě upřesnil poradní sbor ministra vnitřní pod závěrem č. 29 ze dne 10.4.2016 a to tak, že „o odvolání proti usnesení se rozhoduje rozhodnutím. Toto rozhodnutí nelze samostatně přezkoumat v přezkumném řízení s výjimkou rozhodnutí o odvolání proti usnesení o odložení věci (§ 43) a usnesení o zastavení řízení (§ 66).“

4.2.3 Zahájení přezkumného řízení

Pro zahájení přezkumného řízení je zapotřebí jak již bylo výše uvedeno určitého podnětu k tomu, aby správní orgán takové řízení zahájil. Samotné podněty pro zahájení přezkumného řízení můžeme lepší zpřehlednění rozdělit do tří kategorií, a to podle subjektu, který takové podání podal. Taková dělení ve svém komentáři ke správnímu řádu použil Lukáš Potěšil a kolektiv.⁶³

Podnět ze strany účastníka řízení

Prvním způsobem zahájení přezkumného řízení může být podání návrhu na zahájení přezkumného řízení některým z účastníků původního řízení. „*Takový podnět však není v žádném případě návrhem na zahájení řízení, a podatel podnětu nemá právní nárok na to, aby správní orgán zahájil přezkumné řízení.*“⁶⁴ V tomhle případě má správní orgán povinnost se tímto návrhem zabývat a vyrozumět podatele o jeho návrhu. Správní orgán tedy buďto shledá důvody k zahájení přezkumného řízení, kdy tedy dané řízení zahájí. V opačném případě sdělí své rozhodnutí podateli ve lhůtě 30 dní od doručení podnětu.

Podnět na osoby jiné než účastník řízení

Druhým případem je podání podnětu k zahájení přezkumného řízení kýmkoliv, kdy se v tomto případě postupuje podle § 42 správního řádu, kdy sdělení o zahájení či nezahájení přezkumného řízení se podateli sděluje pouze na základě jeho

⁶³ POTĚŠIL, Lukáš. § 94 [Předpoklady pro zahájení a vedení přezkumného řízení]. In: POTĚŠIL, ⁶⁴ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021., str. 341, ISBN 978-80-7400-827-6.

výslovné žádost. Takový podnět se podává nadřízenému správnímu orgánu toho správního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal.⁶⁵

Podnět správních orgánů

Po vydání nového správního řádu v praxi docházelo často k otázce, zdali může podat podnět na zahájení přezkumného řízení samotný správní orgán, zejména potom ten, který v řízení působil na nižším stupni. Na tuto otázku vydal závazné stanovisko poradní sbor ministra vnitra pod svým závěrem č. 116 ze dne 8.6.2012, který se k věci vyjádřil následovně: *„podá-li podřízený správní orgán ‚podnět k zahájení přezkumného řízení‘ vůči rozhodnutí nadřízeného správního orgánu, společně nadřízený správní orgán podnět neposuzuje jako podnět podle § 94 nebo 42, ale pouze jako poznatek z úřední činnosti“*. Tuto situaci ještě dále rozvedl tak, že, *„některé prvoinstanční správní orgány v praxi vycházejí z názoru, že mají také oprávnění podávat podněty k přezkumnému řízení proti rozhodnutím vydaným odvolacími správními orgány. Podněty, které tyto prvoinstanční správní orgány (na rozdíl od dotčených správních orgánů...) podávají, nejsou podněty ve smyslu § 94 ani podněty ve smyslu § 42; z hlediska nadřízeného správního orgánu se jedná o pouhé poznatky z úřední činnosti. Podřízené správní orgány jsou především vázány právním názorem nadřízených správních orgánů. Pokud správní orgán (ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad nebo jeho vedoucí) zjistí, že jsou zde skutečnosti svědčící pro existenci nezákonného rozhodnutí, je tento správní orgán povinen zahájit přezkumné řízení z moci úřední nehledě na to, zda se o těchto rozhodných skutečnostech dozví na základě poznatku z úřední činnosti od podřízeného správního orgánu nebo na podkladě podnětu účastníka správního řízení nebo kohokoli podle § 42. Na rozdíl od předešlých dvou kategorií subjektů nemusí nadřízený správní orgán procesním způsobem (tedy podle SpŘ) vyrozumívat podřízený správní orgán o tom, jak s poznatkem naložil. Nicméně s ohledem na řádný výkon veřejné správy by bylo vhodné, aby nadřízený správní*

⁶⁵ POTĚŠIL, Lukáš. § 94 [Předpoklady pro zahájení a vedení přezkumného řízení]. In: POTĚŠIL, Lukáš, HEJČ, David, RIGEL, Filip, MAREK, David. Správní řád. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 537, marg. č. 11–12.

orgán vyrozuměl neformálním způsobem podřízený správní orgán o tom, jak s jeho poznatkem naložil.“ Z uvedeného tedy jasně vyplývá, že správní orgán nižší instance má ze svého titulu oprávnění podnět k zahájení přezkumného řízení podat.

Přezkumné řízení je zahájeno, je-li správním orgánem vydáno usnesení o zahájení přezkumného řízení. *„Rozhodnutí se účastníkům oznamuje doručením stejnopisu písemného vyhotovení do vlastních rukou nebo ústním vyhlášením. Nestanoví-li zákon jinak, má ústní vyhlášení účinky oznámení pouze v případě, že se účastník současně vzdá nároku na doručení písemného vyhotovení rozhodnutí. Tato skutečnost se poznamená do spisu.“*⁶⁶ Z uvedeného tedy vyplývá, že i v tomto případě postupuje správní orgán tak, že usnesení o zahájení přezkumného řízení zasílá všem účastníkům původního přezkoumávaného řízení. Po doručení usnesení má každý z účastníku právo podat proti tomuto odvolání, kdy však dané odvolání nemá odkladný účinek.

4.2.4 Průběh přezkumného řízení

Podle § 95 odst. 1 přezkumné řízení zahájí z moci úřední nadřízený správní orgán toho správního orgánu, který rozhodnutí vydal. Může však nastat situace, kdy rozhodnutí přezkoumává prvoinstanční správní orgán. K tomuto dojde v případě, že podnět k přezkumnému řízení podal některý z původních účastníků řízení. V takovém případě však správní orgán musí plně vyhovět návrhu podatele a nemůže přezkumným rozhodnutím způsobit újmu ostatním účastníkům řízení, ledaže by s tím souhlasili. Při nesplnění těchto podmínek předá správní orgán věc k provedení přezkumného řízení nadřízenému správnímu orgánu.⁶⁷

Přezkumné řízení je zahájeno, je-li správním orgánem vydáno usnesení o zahájení přezkumného řízení. *„Rozhodnutí se účastníkům oznamuje doručením stejnopisu písemného vyhotovení do vlastních rukou nebo ústním vyhlášením. Nestanoví-li zákon jinak, má ústní vyhlášení účinky oznámení pouze v případě, že se účastník současně vzdá nároku na doručení písemného vyhotovení rozhodnutí.*

⁶⁶ §72 odst. 1 správního řádu

⁶⁷ Srov. §95 odst. 3 správního řádu

*Tato skutečnost se poznamená do spisu.*⁶⁸ Z uvedeného tedy vyplývá, že i v tomto případě postupuje správní orgán tak, že usnesení o zahájení přezkumného řízení zasílá všem účastníkům původního přezkoumávaného řízení. Po doručení usnesení má každý z účastníků právo podat proti tomuto odvolání, kdy však dané odvolání nemá odkladný účinek.

Správní orgán se v průběhu přezkumného řízení často dostane do situace, ve které je nucen užít institut správního uvážení, a to hlavně v případě sousloví nabytí práv v dobré víře.

4.2.5 Rozhodnutí v přezkumném řízení

V rámci přezkumného řízení rozhoduje správní orgán hned několika způsoby. Konečným rozhodnutím tak správní orgán dochází k závěru, že původní rozhodnutí je nezákonné anebo naopak potvrdí zákonnost původního rozhodnutí.

Zastavení řízení

Jestliže po zahájení přezkumného řízení správní orgán dojde k závěru, že ačkoli rozhodnutí bylo vydáno v rozporu s právním předpisem, byla by újma, která by jeho zrušením nebo změnou vznikla některému účastníkovi, který nabyl práva z rozhodnutí v dobré víře, ve zjevném nepoměru k újmě, která vznikla jinému účastníkovi nebo veřejnému zájmu, řízení zastaví. Takto o zastavení řízení hovoří ust. § 94 odst. 4 správního řádu.

Zde je zapotřebí zkoumat veřejný zájem na věci, a právě k tomuto správní orgán využívá často institut správního uvážení. K pojmu nabytí práv dobré víře vydal rozsudek Vrchní soud v Praze, který k tomuto vyjádřil své stanovisko následovně: *„Povinností správního úřadu při rozhodování o změně nebo zrušení rozhodnutí podle §65 odst. 2 správního řádu – které je zdánlivě kogentní povahy – je vždy zvážit, zda práva nabytá v dobré víře podle pravomocného rozhodnutí, při jehož vydání byl zrušen zákon, byla nabytá v dobré víře a zde mohou být zrušena*

⁶⁸ §72 odst. 1 správního řádu

(anebo změnou rozhodnutí omezena). Volba mezi nedotknutelností nabytých práv a možností jejich zrušení či omezení je věcí volné úvahy správního orgánu.“ ⁶⁹

Nebylo-li zjištěno, že byl porušen právní předpis, správní orgán řízení zastaví vydáním usnesení, které se zaznamená do spisu, kdy o tomto úkonu je zapotřebí vyrozumět všechny účastníky řízení.

Rozhodnutí ve věci v přezkumném řízení v prvním stupni nelze vydat po uplynutí 15 měsíců ode dne právní moci rozhodnutí ve věci. Probíhá-li přezkumné řízení, správní orgán je usnesením zastaví. Usnesení se pouze poznamená do spisu.⁷⁰ Sousední usnesení se pouze poznamená do spisu znamená, že proti takovému usnesení již nelze podat odvolání.

Zrušení a změna rozhodnutí

Rozhodnutí, které bylo vydáno v rozporu s právními předpisy, příslušný správní orgán zruší nebo změní, popřípadě zruší a věc vrátí odvolacímu správnímu orgánu nebo správnímu orgánu prvního stupně; tyto správní orgány jsou vázány právním názorem příslušného správního orgánu.⁷¹

4.2.6 Právní účinky a způsoby rozhodnutí přezkumného rozhodnutí

„Účinky rozhodnutí v přezkumném řízení mohou nastat zpětně od právní moci nebo předběžné vykonatelnosti přezkoumávaného rozhodnutí anebo od právní moci nebo předběžné vykonatelnosti rozhodnutí v přezkumné řízení.“ ⁷²

Ke zpřehlednění celé situace lze tedy rozdělit a určit některé základní druhy právních účinků přezkumného rozhodnutí:

⁶⁹ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 17.11.1995, pod č.j. 6 A 29/95-23

⁷⁰ § 97 odst. 2 správního řádu

⁷¹ § 97 odst. 3 správního řádu

⁷² FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 344. ISBN 978-80-7400-827-6.

Zrušení anebo změna rozhodnutí

„V rozhodnutí, jímž se ruší nebo mění přezkoumávané rozhodnutí, které bylo vydáno v rozporu s právními předpisy, správní orgán s ohledem na obsah přezkoumávaného rozhodnutí určí, od kdy nastávají jeho účinky.“⁷³

Ex nunc

Pokud se ruší, či mění rozhodnutí, jímž byla uložena povinnost určí správní orgán, že právní účinky nastávají ode dne nabytí právní moci či vykonatelnosti rozhodnutí, vydaném v přezkumném řízení.

„Rozhodnutí o právních účincích ex nunc musí správní orgán použít v případech, kdy ruší nebo mění rozhodnutí, kterým bylo přiznáno právo a není zde závažný důvod k jinému řešení.“⁷⁴

Ex tunc

Tímto rozhodnutím správní orgán určuje, že právní účinky rozhodnutí vydaného v rámci přezkumného řízení nastávají zpětně.

„Rozhodnutí o právních účincích ex tunc musí správní orgán použít v případě, když ruší nebo mění rozhodnutí, kterým byla uložena povinnost a není zde závažný důvod k jinému řešení, např. nabytí práv v dobré víře.“⁷⁵

4.2.7 Lhůty

Prvním případem, ve kterém je částečná nejasnost ve správním řádu je případ 30denní lhůty na vyrozumění podatele o nezahájení přezkumného řízení. Častou otázkou v praxi tedy je, zdali se 30denní lhůta začíná počítat okamžikem respektive dnem doručení návrhu o zahájení přezkumné řízení správnímu orgánu tedy ve smyslu §42 správního řádu, či dnem, ve kterém správní orgán došel

⁷³ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021., s. 344. ISBN 978-80-7400-827-6.

⁷⁴ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. *Správní právo procesní*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019. s.278, ISBN 978-80-7502-365-0.

⁷⁵ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. *Správní právo procesní*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019. s. 278, ISBN 978-80-7502-365-0.

předběžným posouzením návrhu k závěru, ve kterém důvody k zahájení správního řízení neshledal. K tomuto tématu se zabýval poradní sbor Ministerstva vnitra, který došel k závěru, že 30denní lhůta začíná běžet ode dne doručení podnětu správnímu orgánu, tedy shodně, jak dané upravuje obecná úprava § 42 správního řádu. Důvodem je zejména to, že § 94 odst. 1 věta třetí správního řádu se týká pouze podnětů podaných účastníky původního řízení. Podněty podané jiným účastníky řízení se tedy řídí § 42 správního řádu, viz. závěr poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu č. 70/2008.⁷⁶ Daný institut počítání lhůty byl přezkoumáván hlavně k ochraně podatele, kdy den doručení podání je vždy jednoznačný a nelze ho žádným způsobem zpochybnit. V případě, že by se lhůta začala počítat předběžným posouzením návrhu, nelze v tomto případě jednoznačně říci, ve kterém momentu k tomuto došlo.

4.2.8 Zkrácené přezkumné řízení

Institut zkráceného přezkumného řízení vychází z jedné ze základních zásad správního řízení, a to zásady rychlosti a procesní ekonomie. Právní ukotvení zkráceného přezkumného řízení nalzáme v ust. § 98 správního řádu, kde jej zákonodárci definovali následovně. *„Jestliže je porušení právního předpisu zjevné ze spisového materiálu, jsou splněny ostatní podmínky pro přezkumné řízení a není zapotřebí vysvětlení účastníků, může příslušný správní orgán provést zkrácené přezkumné řízení. Dokazování se neprovádí. Prvním úkonem správního orgánu při zkráceném přezkumném řízení je vydání rozhodnutí podle § 97 odst. 3.“⁷⁷*

K počítání lhůt ve zkráceném přezkumném řízení poté vyjasnil rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9.12.2014 pod číslem jednacím 2 As 74/2013-45: *„rozhodnutí ve zkráceném přezkumném řízení... je možné vydat pouze ve dvouměsíční subjektivní lhůtě a roční objektivní lhůtě vyplývající z § 96 odst. 1“.*

⁷⁶ Závěr poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu č. 70/2008

⁷⁷ § 97 odst. 2 Správního řádu - Rozhodnutí, které bylo vydáno v rozporu s právními předpisy, příslušný správní orgán zruší nebo změní, popřípadě zruší a věc vrátí odvolacímu správnímu orgánu nebo správnímu orgánu prvního stupně; tyto správní orgány jsou vázány právním názorem příslušného správního orgánu.

4.3 Přezkumné řízení v problematice pokuty příkazem na místě

Příkaz na místě je jedním z nejčastějších rozhodnutí ve správním řízení. Příkaz na místě používají ve své běžné praxi jak příslušníci Policie České republiky, Celní správy či strážníci Městské policie. Taková rozhodnutí v uvedené oblasti se užívají zpravidla v dopravě. Většina řidičů se již s takovým postihem v praxi setkala. Důležité je zde, že příkaz na místě nabývá právní moci, jakmile je podepsán podezřelým. Bohužel každý, kdo příkaz na místě ukládá je pouze člověk a může se stát, že v blokové pokutě nastane pochybení například v právní kvalifikaci skutku. Právě v tento moment je zapotřebí příkaz na místě zrušit či změnit.

„Rozhodnutí o dopravním přestupku vydané v příkazním řízení na místě (§ 91 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich) může být zrušeno v přezkumném řízení (§ 94 a násl. správního řádu) pro nesoulad s právními předpisy spočívající například v porušení § 3 ve spojení s § 50 odst. 3 a 4 správního řádu, tedy pokud správní orgán při vydání příkazu na místě nezjistil dostatečně skutkový stav, nezjistil všechny rozhodné okolnosti nebo pečlivě nepřihlédl ke všemu, co vyšlo v řízení dosud najevo, včetně toho, co uvedli účastníci (i toho, co uvedl poškozený jako účastník dopravní nehody, byť formálně vzato není účastníkem přestupkového řízení), jinak řečeno pokud o tehdy zjištěném skutkovém stavu byly, resp. mohly být, důvodné pochybnosti.“⁷⁸

4.3.1 Praktický příklad přezkumného řízení příkazu na místě

V místě mého zaměstnání, tedy na jednom z místních oddělení policie v rámci Krajského ředitelství hlavního města Prahy byl řešen případ přezkumného řízení příkazu na místě, v daném případě na místě nezaplacené. Tento úzce souvisí zákonem číslo 361/200 Sb. Zákon o silničním provozu a jeho novelizací, jež vyšla v platnosti od 1.1.2024, kdy v rámci této novelizace došlo mimo jiné ke změně spočívající v tom, že řidič již u sebe při řízení nemusí mít řidičský průkaz a osvědčení o registraci vozidla. Policisté v rámci provádění dohledu nad

⁷⁸ Lukáš Potěšil, komentář ke správnímu řádu, dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2020, čj. 6 As 148/2020-28)

bezpečností a plynulostí silničního provozu zastavili řidiče, jenž právě u sebe neměl osvědčení o registraci vozidla. Policisté si v danou chvíli na místě neuvědomili, že dle novelizace zákona již osvědčení o registraci vozidla řidič u sebe mít nemusí, a tak mu uložili blokovou pokutu na místě nezaplacenou ve výši 200,-Kč, s tím, že porušil ust. § 5 odst. 1 písm. b) zákona číslo 361/2000 Sb., a je tak důvodně podezřelý ze spáchání přestupku podle ust. § 125 c odst. 1 písm. k) zákona číslo 361/2000Sb.. Řidič vozidla na místě s takovým přestupkem souhlasil a náležitě vyplněný pokutový blok podepsal, a tedy s ním souhlasil.

V rámci následující kontroly blokových pokut ze strany zástupce vedoucího oddělení bylo zjištěno shora uvedené pochybení, tedy zcela zjevně chybná právní kvalifikace skutku, neb byla užitá právní kvalifikace z již neplatného zákona. Vzhledem ke zcela zjevnému pochybení policejního orgánu byl příkaz na místě v souladu s ust. § 97 odst. 2 správního řádu zrušen, a to v zkráceném přezkumném řízení ve smyslu ust. § 98 správního řádu.

4.4 Obnova řízení

Obnova řízení je další z mimořádných opravných prostředků, který umožňuje překonat překážku *Rei Iudicate*, neboli pravomocné rozhodnutí, a znovu tak ve věci rozhodnout. K obnově řízení užíváme zásadu dispoziční, neboli obnovení řízení na žádost účastníka řízení a taktéž zásadu oficiality v případě, že je na obnově řízení veřejný zájem. Obnova řízení je tedy *„jediným mimořádným prostředkem ve správním řízení, který má účastník řízení k dispozici poté, co rozhodnutí nabylo právní moci.“*⁷⁹ Obnova řízení tedy směřuje proti rozhodnutím, ve kterých jsou průkazné skutkové nedostatky, případně nedodržení některých procesních podmínek.

Obnova řízení se často kromě mimořádného opravného prostředku nazývá i prostředkem dozorčím. *„V případě, kdy je obnova nařízena z moci úřední, jedná se o prostředek dozorčí, jenž slouží především k ochraně objektivního práva. Pokud je rozhodováno o žádosti účastníka o povolení obnovy řízení, jde svým*

⁷⁹ Sedláček, V.: K důvodům obnovy správního řízení. Správní právo č. 3/2013

charakterem o mimořádný opravný prostředek, neboť zahájení řízení je v dispozici účastníka a návrh směřuje k ochraně subjektivních práv účastníka.“⁸⁰

Základním rozdílem mezi přezkumným řízením a obnovou řízení spočívá v tom, že při obnově řízení neposuzujeme samotnou zákonnost původního rozhodnutí čili zjednodušeně řečeno u obnovy řízení může být zrušeno i rozhodnutí, které nezákonné není.

4.4.1 Podmínky obnovy řízení

Právní institutu obnovy řízení je zakotven ve správním řádu, který povolení obnovy řízení podmiňuje následovně. Řízení před správním orgánem ukončené pravomocným rozhodnutím ve věci se na žádost účastníka obnoví, jestliže vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které existovaly v době původního řízení a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit, anebo se provedené důkazy ukázaly nepravdivými, nebo bylo zrušeno či změněno rozhodnutí, které bylo podkladem rozhodnutí vydaného v řízení, které má být obnoveno, a pokud tyto skutečnosti, důkazy nebo rozhodnutí mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování.⁸¹

Pokud si tedy shrneme výše uvedené paragrafové znění, je pro obnovu řízení zapotřebí zákonný důvod. Pokud takový zákonný důvod vznikne je zapotřebí, aby účastník řízení nemohl své důvody obnovy uplatnit již v řádném opravném prostředku. Zde se samozřejmě opět dostáváme do situace určité volné právní úpravy, zpravidla je totiž velmi složité prokázat účastníkovi, zdali tyto informace již dříve měl či nikoliv.

Obnovu řízení lze tedy vymezit do tří základních podmínek. První podmínkou je, že vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které v době původního řízení a které účastník řízení, kterému jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit. Nelze uplatnit skutečnosti nebo důkazy, které by byly v neprospěch

⁸⁰ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021., s. 350. ISBN 978-80-7400-827-6.

⁸¹ § 100 odst. 1 správního řádu

účastníka a které by mohly zhoršit jeho postavení. Jedná-li se o nepravdivé důkazy, není rozhodující, zda jsou ku prospěch účastníka. Druhou podmínkou je, že se provedené důkazy ukázaly být nepravdivými. Třetí podmínkou je, že bylo zrušeno či změněno rozhodnutí, které bylo podkladem rozhodnutí vydaného v řízení, které má být obnoveno.⁸²

Dalším důvodem obnovy řízení, zahajujícím se z moci úřední je případ, kdy bylo původního rozhodnutí dosaženo trestným činem. V praxi se takové situace stávají, kdy jedním z nejčastější trestných činů v této věci trestný čin vydírání podle § 175 trestního zákoníku, často související s vydíráním a ovlivňováním svědků, úředních osob a další. Dále taktéž například trestný čin zneužití postavení úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku.

4.4.2 Průběh obnovy řízení

V úvodu této podkapitoly je vhodné si po vzoru knižní publikace Správní právo procení Kateřiny Frumarové průběh obnovy řízení rozdělit do dvou stádií. První stádium nazýváme jako iudicium rescindens neboli v překladu jako řízení o povolení obnovy. V tomto stádiu, jak již z jeho názvu napovídá posuzuje správní orgán naplnění zákonných podmínek pro obnovu řízení. V další fázi nazývané iudicium rescissorium pak je pak již samotné obnovené řízení, ve kterém je znovu rozhodování v dané věci. V této chvíli je zapotřebí upřesnit, že obnovou řízení se nezahajuje řízení nové, nýbrž se pokračuje v řízení původním. Původní rozhodnutí zrušuje až rozhodnutí nové.

V prvním stádiu obnovy řízení se jedná, jak již bylo výše uvedeno o řízení o povolení obnovy. Zpravidla je takové řízení zahájeno podáním žádosti účastníka řízení, a to k příslušnému správnímu orgánu, kdy v takovém případě je příslušným správním orgánem jak prvostupňový tak i druhostupňový orgán. V této fázi může správní orgán přiznat odkladným účinek původního rozhodnutí, a to v případě, že veřejnému zájmu či účastníkovi řízení hrozí vážná újma. V tomto stádiu rozhoduje o povolení obnovy ten orgán, který vydal původní rozhodnutí, tedy orgán, který ve věci jednal v posledním stupni. Zde tedy správní orgán má dvě možnosti, jak

⁸² HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. Správní právo procesní. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-365-0. str 280

s žádostí naložit. V prvním případě obnovu řízení povolí, kdy takové rozhodnutí je zapotřebí oznámit všem účastníkům řízení, kteří jej opět mohou napadnout řádným opravným prostředkem. V druhém případě správní orgán žádost o obnovu řízení zamítne a o tomto zamítnutí vyrozumí pouze podatele žádosti.⁸³

V druhém stádiu obnovy řízení, tedy v obnoveném, nebo často nazývaném se novém řízení projednávají věc správní orgány, které ve věci rozhodli v prvním stupni. Může se také stát, že obnova řízení je určitým způsobem spjata s prvoinstančním správním orgánem, kdy v této situaci řízení vede správní orgán nadřízený prvoinstančnímu správnímu orgánu. Účastníky řízení v této fázi nemusí být účastníci řízení v prvním stupni. Při stanovení okruhu účastníků řízení se nevychází automaticky z okruhu účastníků v původním řízení, účastenství se posuzuje v obnoveném řízení podle právního stavu a skutkových okolností v době nového řízení.⁸⁴

Zde se dostáváme do spojitosti odvolacího řízení s původním řízením. Správní orgán tedy může, avšak nemusí, využít podklady z řízení původního. Pro správní orgán, který provádí nové řízení je zavazující právní názor odvolacího správního orgánu.

Po provedení nového řízení správní orgán přistoupí k vydání rozhodnutí nového. Tímto novým rozhodnutím se ruší rozhodnutí původní, o čemž musí být vyrozuměni všichni účastníci původního řízení. Dále může správní orgán řízení zastavit, dojde-li k závěru, že původní rozhodnutí bylo nezákonné, avšak újma, která by byla způsobena vydáním nového rozhodnutí, by byla zcela nepřiměřená k újmě vydané původním nezákonným rozhodnutím.

4.4.3 Lhůty pro obnovu řízení

Prvním případem počítám lhůt je zajisté podání návrhu k obnově řízení. Účastník řízení může podat žádost o obnovu řízení u kteréhokoliv správního orgánu, který

⁸³ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021., s. 350. ISBN 978-80-7400-827-6.

⁸⁴ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-827-6. str. 352

ve věci rozhodoval. Žádost o obnovu řízení takto účastník podá nejpozději do tří měsíců od momentu, kdy se o důvodech obnovy dozvěděl, kdy tuto lhůtu nazýváme jako subjektivní a případně nejpozději do tří let ode dne nabytí právní moci rozhodnutí původního, kdy tato lhůta se nazývá lhůtou objektivní. V této tříleté lhůtě může obnovit řízení taktéž správní orgán, a to při splnění zákonných důvodů a současně při podmínce, že je na obnově řízení veřejný zájem.

I v případě, kdy dojde k obnově řízení z důvodu, že původního rozhodnutí bylo dosaženo trestným činem, je povinen správní orgán řízení zahájit nejpozději do 3 let ode dne nabytí právní moc trestního rozsudku.

Co se týče vydání nového rozhodnutí, nabytí jeho právní moci lze jednoduše rozdělit do tří kategorií podle druhu tohoto rozhodnutí. Prvním případem je situace, kdy se ruší rozhodnutí, jímž byla uložena povinnost a neodůvodňují-li okolnosti případu jiné řešení, určí správní orgán, že účinky nového rozhodnutí, nastávají ode dne právní moci nebo předběžné vykonatelnosti přezkoumávaného rozhodnutí. Druhým případem se ruší rozhodnutí, jímž bylo přiznáno právo a neodůvodňují-li okolnosti případu jiné řešení, určí správní orgán, že účinky rozhodnutí nastávají ode dne jeho právní moci nebo předběžné vykonatelnosti. Třetím případem je situace, kdy bylo původní rozhodnutí vydáno na základě nesprávných či neúplných údajů uvedených žadatelem, určí správní orgán, že účinky rozhodnutí nastávají ode dne právní moci nebo předběžné vykonatelnosti původního rozhodnutí.⁸⁵

4.5 Nové řízení a nové rozhodnutí

Právní ukotvení tohoto institutu nalzáme v ust. § 101 správního řádu. Provést nové řízení a vydat nové rozhodnutí ve věci lze tehdy, jestliže, je to nezbytné při postupu podle § 41 odst. 6 věty druhé⁸⁶, novým rozhodnutím bude vyhověno žádosti, která byla pravomocně zamítnuta, nové rozhodnutí z vážných důvodů dodatečně stanoví nebo změní dobu platnosti nebo účinnosti rozhodnutí anebo

⁸⁵ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021, s.353. ISBN 978-80-7400-827-6.

⁸⁶ V případě, že správní orgán promine zmeškaný úkon, doplní řízení ve smyslu úkonu, jehož zmeškání bylo prominuto.

lhůtu ke splnění povinnosti nebo dodatečně povolí plnění ve splátkách, popřípadě po částech; zkrácení doby platnosti nebo účinnosti rozhodnutí anebo lhůty ke splnění povinnosti je možné pouze tehdy, stanoví-li tuto možnost zákon, rozhodnutí ve věci bylo zrušeno jiným orgánem veřejné moci podle zvláštního zákona, nebo tak stanoví zvláštní zákon.⁸⁷

Nové řízení poté přísluší vést tomu správnímu orgánu, který byl příslušný k původnímu řízení ve stupni prvním. Nové řízení lze poté zahájit na žádost i v případě, že původní řízení bylo zahájeno z moci úřední a naopak. Žádost může podat kterýkoli z účastníků původního řízení, nebo jeho právní nástupce za předpokladu, že je přímo dotčen původním rozhodnutím.⁸⁸

„V novém řízení správní orgán rozhoduje podle aktuálního skutkového a právního stavu. Současně může správní orgán v novém řízení využít i podklady původního rozhodnutí včetně podkladů rozhodnutí o odvolání, pokud to však vylučuje důvod nového řízení nebo povaha projednávané věci. Správní orgán provádějící nové řízení je vázán právním názorem odvolacího orgánu, pokud se vlivem změny právního stavu nebo skutkových okolností nestal bezpředmětný. V novém řízení platí obecné zásady správního řízení a postupuje se až na uvedené výjimky podle ustanovení platných pro řízení nalézací.“⁸⁹

4.6 Přezkoumávání soudem

Rozhodnutí vydané správním orgánem, jež nabylo právní moci lze v souladu s principem soudní kontroly podle Listiny základních práv a svobod přezkoumat soudem. Přezkum soudem poté vychází ze zákona číslo 150/2002 Sb. soudní řád správní. Správní soudnictví vykonávají krajské soudy a Nejvyšší správní soud. U

⁸⁷ § 101 správního řádu

⁸⁸ FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021, str. 357. ISBN 978-80-7400-827-6.

⁸⁹ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. *Správní právo procesní*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s.288, ISBN 978-80-7502-365-0. str 280

krajských soudů poté správní soudnictví vykonávají specializované senát a specializované soudci.⁹⁰

4.6.1 Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu

Při posloupnosti soudního řádu správního se v třetí části II. Hlavě nachází část s názvem „Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu“. *„Kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti, (dále jen "rozhodnutí"), může se žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti, nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak. Žalobu proti rozhodnutí správního orgánu může podat i účastník řízení před správním orgánem, který není k žalobě oprávněn podle odstavce 1, tvrdí-li, že postupem správního orgánu byl zkrácen na právech, která jemu příslušejí, takovým způsobem, že to mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí. Rozhodl-li správní orgán o uložení trestu za správní delikt, může se ten, jemuž byl takový trest uložen, žalobou domáhat též upuštění od něj nebo jeho snížení v mezích zákonem dovolených.“*⁹¹ Podle § 66 soudního řádu správního pak žalobu může podat taktéž samotný správní orgán, státní zástupce či veřejný ochránce práv.

Žaloba

Soud přezkoumává napadené správní rozhodnutí na základě podané žaloby. K žalobě je žalobce povinen přiložit i stejnopis pravomocného rozhodnutí správního orgánu a všechny listinné důkazy. Žalobce dále musí označit části výroku, jež ve svém podání napadá, návrh provedení dalších důkazů a návrh výroku rozsudku, viz. § 71 soudního řádu správního. Pro podání obžaloby k soudu je zapotřebí vyčerpat všechny možnosti v rámci řádných opravných prostředků. *„Soud nemůže věcně projednat žalobu proti rozhodnutí správního orgánu, jestliže proti rozhodnutí nebyl podán řádný opravný prostředek, pokud je přípustěn. Stalo-li se tak proto, že správní úřad žalobce jako účastníka řízení nesprávně opomenul, uloží soud současně se zastavením řízení správnímu úřadu povinnost rozhodnutí*

⁹⁰ § 3 odst. 1 soudního řádu správního

⁹¹ § 65 soudního řádu správního

doručit takovému účastníkovi.“⁹² Soudní poplatek činí 2.000 Kč, kdy potvrzení o zaplacení tohoto poplatku musí být součástí žaloby.

Lhůty

Žaloba musí být podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení napadeného rozhodnutí, kdy uvedenou lhůtu není možné zmeškat, viz. § 71 odst. 1 a 4 soudního řádu správního.

*„Řízení před správními soudy je vždy zahájeno dnem, kdy dojde písemné vyhotovení žaloby k soudu, a to i tehdy, má-li žaloba nedostatky. Okamžik zahájení řízení ve věci samé je spojen s řadou důležitých právních účinků, a to jednak procesněprávních, jednak hmotněprávních.“*⁹³

Rozhodnutí

Způsoby rozhodnutí soudu stanovuje § 78 soudního řádu správního. Soud poté rozhodne v zásadě dvěma způsoby. V první řadě může napadené rozhodnutí zrušit, a to pro nezákonnost či vady v řízení. Pro nezákonnost taktéž rozhodnutí zruší v případě, že správní orgán zneužil či překročil meze v užití institutu správního uvážení. Při zrušení rozhodnutí soud současně rozhoduje o navrácení věci žalovanému správnímu orgánu, který je povinen se rozhodnutím soudu řídit a vzít v potaz důkazní prostředky, jež si soud zajistil v rámci svého jednání. V případě druhé poté soud zamítne žalobu pro nedůvodnost.

4.6.2 Kasační stížnost

*„Kasační stížnost je opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví, jímž se účastník řízení, z něhož toto rozhodnutí vzešlo, nebo osoba zúčastněná na řízení (dále jen "stěžovatel") domáhá zrušení soudního rozhodnutí. Kasační stížnost je přípustná proti každému takovému rozhodnutí, není-li dále stanoveno jinak.“*⁹⁴ Kasační stížnost se podává

⁹² Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23.6.1993 sp. zn. 29 Ca 19/1993.

⁹³ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. Správní právo procesní. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s.292, ISBN 978-80-7502-365-0.

⁹⁴ §10 soudního řádu správního

u soudu, který napadené rozhodnutí vydal, a to ve lhůtě do dvou týdnů od doručení rozhodnutí. kasační stížnosti rozhoduje rozsudkem Nejvyšší správní soud.

5 Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala mimořádnými opravnými prostředky ve správním řízení v kontextu českého právního řádu. Cílem bylo prozkoumat teoretické základy, právní rámec a praktické aplikace těchto prostředků, s důrazem na jejich úlohu a význam pro ochranu práv jednotlivců a podporu principů právního státu.

V průběhu práce bylo konstatováno, že mimořádné opravné prostředky představují klíčový nástroj pro zajištění právní jistoty a spravedlnosti ve správním řízení. Analýza současné právní úpravy a judikatury ukázala, že i přes existující výzvy a omezení tyto prostředky efektivně umožňují jednotlivcům bránit se proti rozhodnutím správních orgánů, která považují za nesprávná nebo nezákonná.

V první části mé bakalářské práce jsem se věnoval všeobecné charakteristice jak již správního práva, správního řízení a poté taktéž řádným opravným prostředkům. Právě tato část bakalářské práce je nutná k pochopení a porozumění mimořádným opravným prostředkům ve správním řízení.

Již při výběru tohoto tématu jsem si ujasnil priority pro psaní této bakalářské práce. Tato bakalářská práce neměla od začátku za cíl přinést do problematiky mimořádných opravných prostředků ve správním řízení nové informace. Cílem mé práce poté bylo čtenáři vysvětlit a ukázat základy správního práva, samotného správního řízení a primárně poté vyjasnit problematiku užívání samotných mimořádných opravných prostředků ve správním řízení.

6 Seznam použité literatury

Tištěná literatura

HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. Správní právo procesní. 6. aktualizované a doplněné vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, ISBN 978-80-7502-365-0.

FRUMAROVÁ, Kateřina; GRYGAR, Tomáš; POUPEROVÁ, Olga a ŠKUREK, Martin. *Správní právo procesní*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021, ISBN 978-80-7400-827-6.

MATES, Pavel a KOPECKÝ, Martin. *Mimořádné opravné a dozorčí prostředky ve správním řízení*. Teoretik. Praha: Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-548-7.

BINEK, Jan. *Obce a regiony pro podnikatele ; Podnikatelé pro obce a regiony*. Brno: GaREP, 2011. ISBN 978-80-905139-0-7.

JEMELKA, Luboš. Správní řád: komentář. 7. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-932-7.

POTĚŠIL, Lukáš. Správní řád: komentář. 2. vydání. Beckovy komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-804-7.

Právní předpisy

Zákon číslo 500/2004 Sb. správní řád

Zákon číslo 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Zákon číslo 150/2002 Sb. soudní řád správní

Internetové zdroje

Beck-online - beck-online [online]. Copyright © 2009 [cit. 5.1.2024]. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/bo/index.seam>

České právo studium [online]. [cit. 14.1.2024] Dostupné z: <https://pravo-cz.studentske.cz/2008/11/stavn-zklady-organizace-esk-veejn-sprvy.html>

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád - znění od 1. 1. 2021. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 2. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500#p18-1>

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich - znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 5. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#f5848800>